

Informationer til studieturen for Folketingets Udvalg for Landdistrikter og Øer den 26.-27. september

LAG Lemvig, Ringkøbing-Skjern

Hvem møder vi?

Bente Tang er formand for LAG Lemvig, Ringkøbing-Skjern, mælkeproducent, lokalt engageret og bl.a. medlem af Realdanias repræsentantskab. Bente Tang giver et indlæg i forbindelse med frokosten på Westergaards Hotel om mandagen.

Hvad er årsagen til indlægget?

LAG Lemvig, Ringkøbing-Skjern dækker de to geografisk store kommuner Ringkøbing-Skjern og Lemvig med i alt godt 2.000 km², svarende til det samlede areal for Lolland-Falster og Møn. LAG'en er kommet godt i gang med programperiode 2014-2020, der er et rigtig godt samarbejde imellem Lemvig og Ringkøbing-Skjern, og der er mange spændende projekter under vejs. LAG bruger 70% af midlerne til etablering af arbejdspladser. LAG'en er udfordret af faldende bevillinger fra januar 2017.

I LAG regi skabes der i kraft af det lokale engagement og bottom up princippet mange udviklingsprojekter og lokale arbejdspladser. Den gamle LAG medvirkede ved etablering af mange mindre virksomheder, bl.a. Bork Legeland og Plastprofilen i Lønborg — og udvalget ser et par andre eksempler senere i løbet af mandagen.

Netop muligheden for at støtte iværksættere og dermed skabe arbejdspladser i landdistrikterne er helt unik for LAG systemet og burde i sig selv være begrundelse for, at sikre flest mulige midler til området.

Faster Andelsmejeri

Hvem besøger vi?

Nuværende formand for FASTER Andelsmejeri Dennis E. Jensen samt den tidligere formand Jørgen Madsen, som var en af de bærende kræfter i løbet af projektperioden 2007-2013.

Hvad er årsagen til at vi besøger dem?

Faster Andelsmejeri er et rigtigt godt eksempel på, hvordan LAG midler sammen med tilskud fra Ringkøbing-Skjern Kommune og Region Midt har løftet og optimeret vækstmulighederne i et mindre lokalsamfund.

Faster Andelsmejeri var og er i dag båret af stor frivillighed og mange ildsjæle. I Ringkøbing-Skjern Kommune udfører seks ud af ti borgere frivilligt arbejde, imod fire ud af ti på landsplan. I dag huser mejeriet en række erhvervsvirksomheder, som skaber lokale arbejdspladser.

<http://byggerietsildsjaele.dk/inspiration/faster-andelsmejeri>

<https://www.liyogland.dk/yidensbase/projekter/faster-andelsmejeri>

[http://www.faster-astруп.dk/fileadmin/user_upload/Dokumenter/Mejeriet/Handlingsplan tredje udgave - september 08.pdf](http://www.faster-astруп.dk/fileadmin/user_upload/Dokumenter/Mejeriet/Handlingsplan_tredje_udgave_-_september_08.pdf)

<http://www.rksk.dk/nyheder/om-kommunen/august/verdens-hoeieste-sociale-kapital-maalt-i-ringkoebing-skiern-k>

Økogårdene Skjern Enge

Besøger os på bussen

Bag virksomheden Økogårdene Skjern Enge, står to visionære og innovative vestjyske landmænd, hvis mission er, at producere økologiske fødevarer fra Skjern Enge, til danske forbrugere.

Søren Christensen er 7. generation på slægtsgården Aanumgård, der ligger smukt placeret i Skjern Enge lige ned til Skjern Å. Søren har været landmand siden 1985 og omlagde til økologi i 2007. Udover at være landmand og medejer af Økogårdene Skjern Enge er Søren også politisk aktiv, og har siden 2008 varetaget landmænds og landbrugets interesser omkring rådgivning og det politiske.

Aanumgård har 160 hektar med vinterfoder til dyrene og salgsafgrøder som gulerødder, ærter og korn. Dertil kommer 450 hektar naturplejeareal i Skjern Enge og i Borris Hede, hvor Limousine, Angus og afgræssende heste går.

Erling Bonde er 4. generation på slægtsgården St. Gaasdal. Erling har været landmand siden 1985 og omlagde i 1997 til 100% økologi. Til gården hører 850 hektar jord, hvor der bl.a. avles foder til egne dyr som korn og majs og salgsafgrøder som havre, rug, byg og gulerødder. På yderligere 350 hektar naturplejeareal i Skjern Enge går Angus kvæg og kalve. St.Gaasdal har en besætning på 550 malkekvæg og leverer 5 mio. kilo mælk om året til Thise Mejeri, som også laver St.Gaasdal osten af Erlings økologiske mælk. Økogårdene Skjern Enge samarbejder med en øko-godkendt slagter, der krogmodner kødet efter gamle håndværksmæssige traditioner. Opskæring, forarbejdning og pakning af kødet, sker i moderne slagtervirksomhed og under fødevarerregulerede og kontrollerede forhold.

Økogårdene har siden 2011 solgt økologisk gris og oksekød, gennem webshop, og distribueret til private kunder i hele Danmark. Virksomheden har også engrossalg til bl.a. Cleavers Meat Market, Torvehallerne i København, udvalgte restauranter og offentlige institutioner. Virksomheden mærker en stigende interesse for egne-bestemte økologiske produkter. Økogårdene har derfor stor fokus på, at udvikle nye produkter fra naturens rige spisekammer. Det styrker både deres eget foretagende, og er med til at sætte fokus på Vestjylland, naturen og de gode råvarer.

Seneste nye tiltag er bl.a. økologisk glutenfri havregryn, egns-gin med urter fra Skjern Enge, egns-ost der bliver lavet på Thise Mejeri, med mælk fra St. Gaasdals besætning og økologisk is med gårdenes egne råvarer. Produkter med gårdenes økologiske birketræs saft er under udvikling.

Hvad er årsagen til at vi besøger dem?

- Landmændene bag Økogårdene har på få år skabt et stærkt og levedygtigt brand.
- Økogårdene arbejder målrettet med produkt udvikling gennem stedbundne ressourcer og potentialer.
- Økogårdene indgår i klynger, hvor man sammen udvikler og skaber forretningsmuligheder, der giver værdi for alle.
- Økogårdene har været initiativtager til etablering af Fødevarerpark Skjern Enge, hvor de også er en del af ejerkredsen.

Se mere på: www.økogardene.dk

Innovest

Innovest er et mødested for det etablerede erhvervsliv, iværksættere og uddannelse, som alle kan inspirere til at skabe innovation, udvikling og vækst. Her skabes en videnbank, hvor viden og nytænkning bliver tilgængelig. Innovest arbejder med andre ord for viden og inspiration – her skabes en lærende og udviklende kultur for hele området.

På Innovest møder vi: Hans Jørn Mikkelsen, direktør for Erhvervsrådet.

Skjern Enge/Nationalpark/Collective Impact

Hvem og hvad besøger vi?

Vi besøger Pumpestation Nord, en ud af tre aktive pumpestationer i Skjern Enge, etableret i forbindelse med Skjern Å's udretning i 1960'erne. De tre pumpestationer er fortsat i drift efter Skjern Å's genslyngning i 2002 og er et centralt og meget besøgt sted i Skjern Enge, beliggende i kerneområdet for en mulig kommende Nationalpark Skjern Å, der var særdeles tæt på at blive en realitet i 2011.

Vinder af RENOVER—specialprisen 2016 i forbindelse med Realdania kampagnen "Stedet Tæller" hvor de tre pumpestationer udbyggedes til formidlingssteder og et historisk spang blev genopført.

Oplægsholder Søren Frederiksen er uddannet Agrarøkonom og har en fortid i det store landbrug. Han har siden 2010 arbejdet med Nationalpark Skjern Å, naturturisme og som projektleder for Realdania og Nordea-fonds projekter. Er ansat i Kultur, Natur & Fritid i Ringkøbing-Skjern Kommune.

Collective Impact — det åbne land

Er et Realdania støttet projekt, som skal belyse, hvordan jordfordeling kan bruges som et redskab til at håndtere arealanvendelse på en nye måder, som ikke udelukker interesser og formål. Tanken er, at parterne bag Collective Impact ønsker at dokumentere de samfundsmæssige gevinster som fremsynet brug af jordfordeling kan indfri i lokalområder. Parterne bag Collective Impact omfatter både grønne organisationer, landbrugsorganisationer, friluftsrådet og DGI samt Kommunernes Landsforening.

Lønborg Hede — en overset naturperle i Ringkøbing-Skjern Kommune - er udvalgt som et af 3 pilotområder i landet, hvor dette afprøves, og hvor det skal undersøges, hvordan natur og miljø; landdistriktsudvikling, bedriftsøkonomi og friluftsliv kan spille sammen vha. jordfordeling.

Lene Moth er uddannet biolog fra Aarhus Universitet og har igennem de seneste 7 år været ansat som fælles projektmedarbejder mellem Ringkøbing-Skjern Kommune og Vestjysk Landboforening. Hun er projektleder på projekt Collective Impact — men fungerer ellers som en slags bølgebryder mellem myndighed og landbrug. Hun er desuden projektleder på flere vådområde- og lavbundsprojekter og desuden koordinator for klimatilpasningen i Ringkøbing-Skjern kommune.

Hvad er årsagen til at vi besøger det sted?

Pumpestation Nord er placeret centralt i Skjern Enge og tæt på Collective Impact projektet på Lønborg

Hede, hvor man på begrænset tid kan få en god fornemmelse for området. Samtidig er pumpestationen et eksempel på, hvordan velvilje fra lokale lodsejere og ekstern fundraising muliggør en ny anvendelse af tekniske anlæg til glæde for både turister og lokale.

Stauning Whisky

Hvem og hvad besøger vi?

Historien om Stauning Whisky begynder tilbage i maj 2005. Stauning Whisky er det eneste af sin art og den eneste aktive danske whiskyproduktion. Både den eneste af sin slags og samtidig en whisky af høj kvalitet med karakter og historie. Det har også ført til, at Distill Ventures og Diageo, der er verdens største producent af spiritus, nu investerer mere end 100 millioner kroner i Stauning Whisky der muliggør en udvidelse op til 900.000 liter whisky årligt. De kommende år vil der blive bygget ca. 3.000m² produktion, og efterfølgende ønskes også lagre og tapperi i nær tilknytning til destilleriet. Investeringen skal gøre det vestjyske destilleri til et nyt, internationalt superbrand. De oprindelige initiativtagere har stadig aktiemajoriteten og kan derfor stadig bestemme selv! Og hvem er de så — initiativtagerne?

Bag Stauning Whisky står ni mænd med en interesse og nysgerrighed for, om de kunne lave en dansk single malt whisky. De er en blandet flok med så forskellige baggrunde som ingeniør, lærer, kok, slagter, pilot og læge og et aldersspænd fra først i 30'erne til først i 60'erne. Deres forskelligheder har været en stor styrke i arbejdet med at skabe et whiskydestilleri helt fra bunden af.

De var ni venner, der kastede sig ud i den nye hobby. En hobby, der hurtigt kom til at tage al deres fritid. Med en tidligere hjemmeslagter i gruppen havde de nogle lokaler, der var egnede til formålet. Der skulle bruges lidt tid på at få dem istandsat, så de kunne godkendes af fødevarestyrelsen til produktion af whisky. SKAT blev kontaktet, og der blev arbejdet hårdt på at få diverse ansøgninger godkendt. Sådan var der en lang række af myndigheder der skulle kontaktes, før de kunne nærme sig det, det hele drejede sig om — whiskyproduktion.

I november 2007 købte de en gård et par kilometer uden for Stauning. Nu skulle der bruges energi og ressourcer på ombygning og endnu en tur gennem myndigheds-junglen. Mange timer, aftener og weekender gik med planlægning, ansøgninger og ombygning af det tidligere landbrug til et rigtig dansk whiskydestilleri.

Fra 1. maj 2009 blev én af de ni grundlæggere fuldtidsansat til at stå for den daglige drift. På det tidspunkt destilleredes 6.000 liter whisky om året. De resterende otte bruger stadig store dele af fritiden på destilleriet.

Fra 1. maj 2012 kom den første "rigtige" ansættelse på fuld tid. Så nu er der 10! Med denne ekstra mand har man fået mulighed for at skalere produktionen op af de gyldne dråber.

Fra 18. marts 2013 blev endnu en af de ni grundlæggere fuldtidsansat på destilleriet til at stå for administration, salg, indkøb, marketing og meget andet.

Direktør, Lasse Vesterby tager imod jer på Stauning Whisky - en turistattraktion med ca. 10.000 gæster årligt.

Hvad er årsagen til, at vi besøger dem?

Virksomheden er et pragteksempel på, hvordan man kan skabe arbejdspladser i "midten af ingenting" og på, hvordan der kan skabes en signaturoplevelse i et landdistrikt. Men selvom det er en god fortælling — så er det også et eksempel på de udfordringer, man møder med den nuværende planlov. I kan læse mere på: www.stauningwhisky.dk og www.facebook.com/stauningwhisky

Nørhede-Hjortmose

Hvem og hvad besøger vi? Og hvad er årsagen til dette stop på turen?

Nørhede-Hjortmose er Danmarks størst vindmøllepark etableret på land. Parken består af 22 Vestas møller, der skyder 150 meter i vejret og producerer strøm nok til at dække 57.000 husstandes behov.

Samme sted er nu også etableret en kæmpe solcellepark. Den dækker 26,5 hektar og producerer 15 mio. kilowatt-timer strøm hver år. Det svarer til 11/2 vindmølle.

Fra Besøgscentret (v/ Irvin Christensen, leder af besøgscentret) fremvises Danmarks største energipark. Både vindmøller og solceller, som tilsammen har en værdi af mere end 3/4 milliard kroner, er ejet af lokale folk. Grøn Ordning og lokale fonde skaber afkast, der kan investeres lokalt og skabe udvikling i de to landsbyer No og Ølstrup.

Oplægsholder Karsten Sandal fra Ølstrup er en af de lokale ildsjæle, som har gjort det muligt at skabe Danmarks største energipark og samtidig sikre lokalt ejerskab og udvikling.

Energi2020 er Ringkøbing-Skjern Kommunes strategiske energiplan, der skal gøre området 100 procent selvforsynende med vedvarende energi allerede i år 2020. Det er Ringkøbing-Skjern Kommunes bidrag til at redde verdens klima, men det er også for at skabe værdi og udvikling lokalt.

Der skal produceres vedvarende energi - som Danmarks største energipark er et godt eksempel på, - men der skal også spares energi, f.eks. i boliger i landsbyerne.

Oplægsholder og ildsjæl i landdistrikterne, Ejnar Tylvad, fortæller om projekt "100 % Energilandsby". Mange landsbyer er udfordret med halvgamle boliger og dyre varmeregninger. Til gengæld er der ofte ildsjæle med stort lokal engagement.

"100 % Energilandsby" har skabt en forandringsmodel i tæt sammenspil mellem landsbyerne Sdr. Vium og Lyne, LAG Ringkøbing-Skjern samt Energi2020 i Ringkøbing-Skjern Kommune.

Organisering med lokal forankring i energigrupper, solid energirådgivning, husejernes investeringer har været med til sikre lavere varmeregninger, hæve husenes standard og derigennem løftet landsbyerne.

Adventure Park

Hvem besøger vi?

Allan Nymark er indehaver af Adventure Park, som hvert år tiltrækker over 20.000 besøgende til adventure golf, fodbold golf og en lang række indendørs aktiviteter. Adventure Park har også ferielejligheder.

Hvad er årsagen til at vi besøger dem?

Adventure Park er støttet af LAG, både ved etablering og ved en senere udvidelse, og Adventure Park er et eksempel på, at LAG støtten har været afgørende for etableringen.

Virksomhedens placering udenfor bymæssig bebyggelse er i sig selv en forudsætning for virksomhedens idé og drift. Men det er også en udfordring, fordi enhver virksomhed har behov for forandringer, udvikling og vækst for at kunne blive i markedet, og det er vanskeligt med de planforhold, der gælder.

www.adventure-park.dk

www.adventurepark-apartments.dk

Søndervig Feriepark

Hvem besøger vi? Og hvad er årsagen til at vi besøger dem?

Keld Hansen (købmand) og Michael Neumann (projektleder) tager imod jer. De arbejder med Søndervig Feriepark. Det er et af 10 forsøgsprojekter langs kysterne i DK og vil blive en signatur for vores område. Derudover er det et projekt, der vil være afhængig af bl.a. Planlovsrevision for at kunne gennemføres fuldt ud.

Badelandet i Søndervig Feriepark vil blive et af Nordens største badelande. Det etableres med unikke lokale identitetspunkter, så vådområdet afspejler den fantastiske natur udenfor. F.eks. etableres bassinområdet med form som Ringkøbing Fjord, øer og holme udgør aktivitetsområdet, og Skjern å-udløbet har inspireret til strømkanaalen. Fuglereservatet Tipperne med fugletårn illustreres som et lækkert spaområde med udsigt over Ringkøbing Fjord. Trappetårnet med opgang til vandrutchebanerne bliver en miniudgave af Lyngvig Fyr og de badende vil opleve gigantiske rutsjebaner, som ender i bassinområdet udført som Ringkøbing Fjord og på landingspladsen i Lyngvig havn. Derudover vil restaurant og receptionsområdet blive en minikopi af Ringkøbing midtby. Hvide Sande sluse vil blive adgangsvejen til det ca. 1000 m² store udendørsbassin, og det illustrerer dermed udløbet til Vesterhavet.

Der vil således blive koblet en unik lokal storytelling på badelandet, som vil få plads til ca. 2200-2500 gæster ad gangen.